

به نام خدا

خوشنویس

(مستند زندگی و فعالیت های مرحوم اسماعیل خوشنویس)

رحمان ابراهیمی مقدم

پاییز ۱۴۰۲

مقدمه:

یک عمر پاک زیست و پاک ماند، به ناز و غمزه قدرت و سیاست بها نداد. با دوچرخه به مجلس اول رفت و بدون دوچرخه بازگشت. مبارز انقلابی و روشنفکر دینی با بیان بلیغ و رسا از اسلام انقلابی گفت، عدالت راستود و بدان عمل کرد. مردی که با ورود به مجلس متوجه شد که قدرت و سیاست آدمی را آلوده می کند. اندیشید در کنار خلق ماندن و با آنان زندگی کردن می ارزد تا در کنار سیاست بازان و کج اندیشان که به نام خلق همه گونه می تازند. او در مجلس تلاش فراوانی کرد تا عدالت بسط و گسترش یابد سودای او اجرای عدالت بود چرا که با نهج البلاغه انس داشت. استاد متون عربی بود، در مکاسب استاد بود، مفسر قرآن بود، باید این گونه عمل می کرد. ساواک بارها هشدار داده بود که خوشنویس با ایراد سخنرانی هایش منطقه را به آتش می کشاند. در کنار بعضی از نمایندگان تلاش فراوانی کردند تا گامی هر چند کوچک برای عدالت بردارند، ولی مجلس اول برایش آن گونه که فکر می کرد نبود. او به اسلام نابی اعتقاد داشت که در رگ و خونس ریشه دوانده بود و مجلس اول مجلسی نشد که او در ذهن داشت. دوره مجلس تمام شد و عطای سیاست را به لقایش بخشید، در سنگر فرهنگ نشست و دیگر به دنبال سیاست نرفت. نه زمین مفت گرفت، نه دنبال سهام خاصی رفت. نه کارت ویژه صادرات و واردات دریافت کرد. در میان مردم ماند و با این مردم زندگی کرد. دگم اندیش نبود، ساده زیست بود و به ایمانش وفادار بود،

شعار نداد و هرچه گفت بدان عمل کرد. در مجلس پنجم که بزرگان شهر خواسته بودند نامزد شود شرطی جالب گذاشته بود: ثبت نام می کنم و به خانه بر می گردم ، دیناری هزینه نمی کنم و زیر دین دیار بشری نمی روم ، که نمایندگی مدیون، امری مذموم است. مرحوم خوشنویس از برجسته ترین نفراتی است که شاید نمونه دیگری از ایشان را در تاریخ انقلاب ، سیاست ، فرهنگ و ادب اردبیل سراغ نداشته باشیم. ایشان مریدان بسیاری داشته اند ولی به دلیل اخلاق و عقیده خاصی که داشتند هرگز دیده نشدند و البته بخشی از این دیده نشدن خواسته خودشان بود.

مرحوم خوشنویس متولد اول دی ماه ۱۳۲۷ در محله سید آباد (منزوی) و متوفی به تاریخ ۵ مرداد ۱۴۰۲ هستند.

از انقلابیون به نام و بسیار فعال در اردبیل هستند و سابقه دستگیری و زندانی در دوران طاغوت را داشته اند. لیسانس زبان و ادبیات عرب و فوق لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه تبریز هستند. در استخدام آموزش و پرورش بوده اند .بعد از انقلاب مدت کوتاهی رییس آموزش و پرورش شهرستان اردبیل شده اند و با اصرار دوستان و همشریان در مجلس اول ثبت نام کرده اند .بدون هزینه آنچنانی و بدون هیچ وعده ای منتخب شده اند و به مجلس راه یافته اند ، آنهم چه مجلسی ، مجلس اول .

مجلسی که هرگز تکرار نشده است و مجلسی که فراز و نشیب فراوانی را شاهد بود. در مجلس عضو کمیسیون برنامه بودجه شد و نطق ها و سخنرانی های زیادی انجام داد، آن هم در حضور بزرگان .

با شروع جنگ درخواست استعفا و اعزام به جبهه را داده اند که موافقت نشده است. با پایان مجلس
اول قید سیاست را زده اند و به معلمی و رزمندگی پرداخته اند. در دانشگاه نیز به دلیل تسلط به
عربی و ادبیات و فلسفه و تاریخ کلاس های پرشور و شاگردان فراوانی داشته اند.

طرح مستند :

مستندگزارشی ۴۰ دقیقه ای از زندگی و فعالیت های مرحوم حاج اسماعیل

شیوه اجرا:

مرحوم بسیار به ندرت تن به مصاحبه داده اند و فقط یک بار با روزنامه اعتماد مصاحبه کاملی انجام داده اند که خوشبختانه این مصاحبه به صورت تصویری نیز ضبط شده است . در مستند بخشی از این تصاویر در کنار گفتگوهایی که با برخی از افراد که در پیوست طرح آمده است تدوین و استفاده خواهد شد. مکاتباتی با آرشیو مجلس و آرشیو سازمان نیز انجام گرفته است که در صورت وجود از نطق ها و سخنرانی های مرحوم در مجلس نیز استفاده شود.

با توجه به عدم علاقه مرحوم به دیده شدن عکس و صوت و فیلم آنچنانی از ایشان وجود ندارد با این وجود فرزند ایشان تعدادی سند در اختیار گروه گذاشته اند تا در مستند استفاده شود.

مستند از دو زاویه وکالت و معلمی به شخصیت حاج اسماعیل خواهد پرداخت. در صورت لزوم از نریشن نیز در طول مستند استفاده خواهد شد. لازم به توضیح این که شخصا تمایل داشتم این مستند به مناسبت سالروز درگذشت ایشان تهیه و پخش شود، ولی به دلیل نزدیک بودن انتخابات مجلس و مناسب بودن شخصیت حاج اسماعیل برای تبیین یک الگوی مناسب نمایندگی مردم ،پخش این مستند را در ایام نزدیک به انتخابات خالی از لطف ندانستم.

پیوست :

اشخاصی که بایست برای تولید مستند با ایشان مصاحبه انجام گیرد:

۱- آیت الله سید حسن عاملی که از دوستان و ارادتمندان ایشان بوده اند.

۲- دکتر محمد فرهمند، استاد دانشگاه و رییس سابق دانشگاه سراب که مرید حاج اسماعیل هستند.

۳- حاج حسین ذکاوتی، دوست، هم رزم و از خویشان مرحوم

۴- حاج احمد جباری مقدم، دوست هم رزم

۵- حاج چنگیز، دکتر ایرج و قاسم خوشنویس برادران مرحوم

۶- عدائیل جدی دوست دوران کودکی و بسیار صمیمی مرحوم

۷- محمد رضا راشد هم دوره ای مرحوم در مجلس

۸- علی خوشنویس فرزند مرحوم و همسر حاج اسماعیل

۹- کاظم کاظمی شوهر خواهر و خواهر مرحوم

۱۰- مهندس یعقوب پریوند، فرماندار اردبیل در دوران مجلس اول و رئیس دانشگاه آزاد در دوران

تدریس مرحوم

*افرادى نيز با ايشان همكار يا دوست بوده اند كه ممكن است در سير روايت نياز به صحبت با ايشان باشد مانند حاج عادل قديمى ، سيد مجتبى ننه کران، غريبانى، عليرضا مجيد زاده، حاج جمالى

*در صورت لزوم از شاگردان برجسته ايشان مانند دكتر شايقى و نيز استفاده خواهد شد.

*به جهت تعدد افراد مرتبط با مرحوم خوشنويس و عدم امكان استفاده از همه اين نفرات با رعايت اولويت بندى مناسب از سعى خواهد شد صحبت ها موجز و موثر باشد تا ضمن داشتن ريتم مناسب براى مستند از نفرات بيشتر و مهمترى استفاده شود.

تصوير نامه:

تصوير از سياهى روى كيبورد كامپيوتر كه دستى در حال تاىپ و جستجو در اينترنت است ، روشن مى شود. متن جستجو در خصوص اسماعيل خوشنويس است ، ولى كمتر اطلاعاتى از او در اينترنت است. و غير از پيام هاى تسليت نمى توان چيزى در مورد زندگى و فعاليت هاى وى به دست آورد .

فقط در سايت مركز پژوهش هاى مجلس مى شود فهميد كه او نماينده مجلس اول از اردبيل بوده است. متن نريش به گمنامى او اشاره مى كند، كه مگر مى شود نماينده مجلس بود و هيچ داده اى در فضاي مجازى نداشت؟ متن نريش با يك سوال كه وى را چه كسانى مى شناسند به سراغ آشنا ها مى رود.

تصاویری از اساتید دانشکده حقوق و ادبیات و الهیات که هر کدام در پشت میز و صندلی جایگاه استادی نشسته اند و در حال ورق زدن کتاب های متعدد هستند و دیگر نیز در حال نگاه کردن به لنز دوربین و هیچکدام مطلب یا سخنی نمی گویند.

تصاویری از پیرمردان و پیرزنانی که در سطح شهر به دوربین نگاه می کنند. از جمله بازاریان قدیم اردبیل که پشت پیشخوان مغازه نشسته اند و چشم به دوربین دوخته اند. متن نریشن به این مطلب اشاره خواهد کرد که خوشنویس مردی از جنس مردم بود و باید او را در بین مردم کوچه و بازار جستجو کرد نه در فضای مجازی.

تصاویر محله پدری حاج اسماعیل (سید آباد منزوی) و خانه ای که در آن به دنیا آمده و بزرگ شده است.

بیوگرافی از زبان برادران و خواهر مرحوم ارائه خواهد شد و در صورت دسترسی گروه برنامه ساز عکس های دوران کودکی حاج اسماعیل و مدارک تحصیلی و شناسایی او و مدارس محل تحصیل او نمایش داده خواهد شد.

اطلاعات تکمیلی توسط نریتور با تصاویر محل تحصیل ارائه خواهد شد.

تصاویری از اشخاصی که با آنها در طول مستند مصاحبه خواهد شد. تک جمله ای در مورد ویژگی های او می گویند ولی به صورت کلامی و رو به دوربین بلکه به صورت اورلب بر روی تصاویر آنها که هر کدام کاری انجام می دهند.

تصاویری از عکس ها و یا وقایع مهم مرتبط با شرایط اردبیل در دهه های ۳۰ و ۴۰ که گویای شرایط زمان خواهد بود. متن نریشن به شرایط آن مقطع اشاره کرده و وروی این نکته که کودکان و نوجوانان در آن زمان زیاد سراغ هیئت های قرآنی و شرح نهج البلاغه می رفتند و اشاره از زبان مصاحبه شوندگان بر روی تاثیر گیری مرحوم و علاقه به این گونه مجالس.

توضیح دوستان دوران نوجوانی در مورد تسلط ایشان به تفسیر قرآن و شرح نهج البلاغه

مصاحبه با معلمان همکار با ایشان در دوره شروع به معلمی

اشاره نریشن به شروع فضای انقلابی و حضور بسیار پرشور ایشان در مبارزات پیش از انقلاب

مصاحبه با دوستان انقلابی که باهم در این مقطع در اردبیل فعالیت داشته اند .

صحبت های خود شان در مورد قضیه دستگیری و لشگر کشی به خانه ایشان و این که ساواک در

نظر داشته تا با به آتش کشیدن خانه پدری مرحوم طی یک صحنه سازی ایشان را به شهادت

برساند. تصاویری از بازاریان و برخی از انقلابیون اردبیل که در حال نگاه کردن به عکس های

آن مقطع هستند و حضور مرحوم خوشنویس را در آن مقطع روایت می کنند.

مصاحبه در مورد شرایط سال اول انقلاب و حضور مرحوم خوشنویس در کسوت معلمی

تصاویری از همه پرسی جمهوری اسلامی و اولین انتخابات بعد از انقلاب

نریشن در مورد فعل و انفعالات شروع انتخابات مجلس

مصاحبه در مورد دلایل کاندید شدن مرحوم

تصاویری از عکس های انتخاباتی مجلس اول

نریشن در مورد نتایج انتخابات در دوره اول و دوم

صحبت های خود مرحوم در مورد نقش مجلس و تصورشان از مجلسی در قواره های انقلاب

مصاحبه با نمایندگان دوره اول و دوم در مورد مرحوم و نقش وی در مجلس اول

صحبت های مرحوم در مورد عملکردشان در مجلس اول

مصاحبه با مسئولین شهر اردبیل مانند فرماندار و مدیران وقت

صحبت های همزمان مرحوم در مورد دفاع مقدس و حضور در جبهه و تصاویری از حضور در

جبهه

مصاحبه با اساتید و شاگردان ایشان در مورد تسلط ایشان در حوزه فقه و فلسفه و ادبیات و.....

در این مصاحبه ها به ویژگی هلی علمی و مسائل مربوط به معلمی ایشان پرداخت خواهد شد.

مصاحبه با دوستان در مورد انزوای سیاسی ایشان.

نریشن در مورد دید وسیع ایشان از صداقت در حکمرانی و اعتقاد شدید به پاکدستی مسئولان

مصاحبه در مورد دوران تدریس در دانشگاه با مسئولان وقت دانشگاه و شاگردان ایشان

نریشن و تصاویر از فوت ایشان و جمع بندی ابعاد شخصیتی مرحوم خوشنویس.

با احترام - رحمان ابراهیمی مقدم